

IZGLĪTĪBAS SISTĒMA NORVĒGIJĀ

NO AGRĪNĀ PIRMSSKOLAS VECUMA LĪDZ

JAUNIEŠIEM

informācija vecākiem un aizbildņiem, kuri
tikko ieradušies

SATURS

Pirmsskolas izglītība un aprūpe (vecumā no 0 līdz 6 gadiem) Norvēģu valodā: barnehage	3
Sākumskolas un pamatizglītība (vecumā no 6 līdz 16 gadiem) norvēģu valodā: grunnskole	3
Tiesības un pienākums apmeklēt sākumskolu un pamatskolu	3
Vērtējumi un atzīmes	4
Pirmsskolas un pēcskolas programmas (norvēģu valodā: SFO)	4
Vidējā izglītība jauniešiem (vecumā no 16 līdz 24 gadiem) norvēģu valodā: videregående opplæring	4
Pieteikšanās vidusskolai	5
Vispārējo studiju programmas (norvēģu valodā: studieforberedende utdanningsprogram)	5
Profesionālās izglītības programmas (norvēģu valodā: yrkesfaglige utdanningsprogram)	5
Tiesības visiem skolēniem	6
Specializētā valodas apmācība	6
Sākotnējais atbalsts sākumskolās, pamatskolās un vidusskolās	6
Specializētā izglītība	6
Droša un pozitīva mācību vide	6
Sadarbība starp skolu un mājām	7

PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBA UN APRŪPE (VECUMĀ NO 0 LĪDZ 6 GADIEM) NORVĒĢU VALODĀ: BARNEHAGE

Lielākā daļa bērnu Norvēģijā apmeklē pirmsskolas izglītības un aprūpes iestādes, ko bieži dēvē par bērnudārzu, līdz uzsāk skolas gaitas gadā, kad viņiem aprit 6 gadi.

Bērnudārzā bērni atrodas kvalificēta personāla aprūpē, kas veicina mācīšanās, rotaļu un dažādu sabiedrisko un kultūras aktivitāšu apguvi. Bērnudārzā bērni laiku pavada gan telpās, gan ārā. Bērnudārzam ir liela loma bērnu valodas, sociālajā un fiziskajā attīstībā.

Būtiska ir sadarbība un dialogs starp vecākiem vai aizbildņiem un bērnudārzu. Bērnudārzam būs nepieciešama informācija par bērna izcelsmi, piemēram, par dzimto valodu un citām valodām, kādās bērns runā, interesēm un iespējamiem izaicinājumiem, lai efektīvi spētu apmierināt bērna vajadzības. Bērnudārzs sniegs informāciju arī vecākiem/aizbildņiem par bērna ikdienas aktivitātēm un attīstību.

Visiem bērniem ir tiesības uz drošu un veselīgu vidi bērnudārzā. Bērnudārzs veicina iekļaujošas kopienas veidošanu un novērš iebiedēšanu un citas kaitīgas uzvedības izpausmes. Ja bērns saskaras ar iebiedēšanu vai cita veida kaitīgas uzvedības izpausmēm no citu bērnu vai pieaugušo puses, bērnudārzam ir pienākums veikt pasākumus, uz to reaģējot.

Bērniem ar īpašām vajadzībām var būt tiesības uz speciālās izglītības atbalstu un vadību. Tas attiecas arī uz bērniem, kuri nav uzņemti bērnudārzā. Piedāvātā palīdzība tiek pielāgota bērna vajadzībām.

Eksistē gan valsts, gan privātie bērnudārzi. Lai iegūtu sīkāku informāciju par tiesībām, pieteikšanos, vecāku iemaksām un iespējām savā kopienā, varat sazināties ar savu pašvaldību.

SĀKUMSKOLAS UN PAMATIZGLĪTĪBA (VECUMĀ NO 6 LĪDZ 16 GADIEM) NORVĒĢU VALODĀ: GRUNNSKOLE

Bērniem un jauniešiem vecumā no 6 līdz 16 gadiem ir tiesības un pienākums apmeklēt sākumskolas un pamatizglītības mācību iestādes. Pašvaldība nodrošina valsts bezmaksas sākumskolas un pamatizglītību, kas pieejama visiem bērniem. Privātskolās parasti tiek iekasēta maksa.

Bērni parasti uzsāk skolas gaitas tajā gadā, kad viņiem aprit 6 gadi. Sākumskola ilgst septiņus gadus - no 1. līdz 7. klasei. Pamatskola ilgst trīs gadus - no 8. līdz 10. klasei.

Mācību gads parasti sākas augusta vidū un beidzas jūnija vidū. Bērni un jaunieši, kuri ierodas Norvēģijā mācību gada laikā, skolā tiks uzņemti pēc iespējas ātrāk.

Tiesības un pienākums apmeklēt sākumskolu un pamatskolu

Bērniem un jauniešiem, kuri ierodas Norvēģijā, ir tiesības apmeklēt sākumskolu un pamatskolu, ja pastāv iespēja, ka viņi valstī uzturēsies ilgāk par trim mēnešiem. Pašvaldības pienākums ir pēc iespējas ātrāk un ne vēlāk kā mēnesi pēc ierašanās valstī uzņemt bērnu skolā.

Nodzīvojot Norvēģijā trīs mēnešus, bērniem un jauniešiem ir pienākums apmeklēt valsts sākumskolu vai pamatskolu, vai līdzvērtīgu izglītības iestādi.

Vērtējumi un atzīmes

Sākumskolā skolēni saņem vērtējumus bez atzīmēm. Pamatskolā skolēni saņem vērtējumus gan ar, gan bez atzīmēm.

Skolēniem piesakoties vidusskolā, vērā tiek ņemtas pamatskolas atzīmes. Atzīmju skala ir no 1 līdz 6, kur 6 ir augstākā iegūstamā atzīme.

Pirmsskolas un pēcskolas programmas (norvēģu valodā: SFO)

SFO piedāvāts gan pirms, gan pēc skolas, un tajās tiek veicinātas aktivitātes, kas saistītas ar rotaļām, kā arī notiek kultūras un atpūtas pasākumi kvalificēta personāla uzraudzībā. SFO visbiežāk notiek skolas telpās vai ir saistītas ar tām.

Lielākā daļa pašvaldību piedāvā SFO visiem bērniem no 1. līdz 4. klasei un bērniem ar īpašām vajadzībām no 1. līdz 7. klasei.

Pirmsskolas un pēcskolas programmas veicina ar rotaļām un mācīšanos saistītas aktivitātes, kā arī dažādas sociālās un kultūras aktivitātes atbilstoši bērnu vecumam un funkcionālajam līmenim. Programma veicina piederības sajūtu un draudzīgumu, un tā ir arī svarīga bērnu sociālajai, kultūras un valodas attīstībai.

Daļība pirmsskolas un pēcskolas programmās ir brīvprātīga. Lai iegūtu sīkāku informāciju par SFO apmeklēšanu un vecāku iemaksām, varat sazināties ar savu pašvaldību.

VIDĒJĀ IZGLĪTĪBA JAUNIEŠIEM (VECUMĀ NO 16 LĪDZ 24 GADIEM) NORVĒĢU VALODĀ: VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Jauniešiem, kuri Norvēģijā ir pabeiguši pamatskolu vai ieguvuši līdzvērtīgu izglītību citā valstī, ir tiesības uz vidējo izglītību.

Tas attiecas arī uz tiem, kuri ir ieguvuši vidējo vidējo izglītību citā valstī, ja Norvēģijā netiek atzīts šāds vispārīgais universitātes un koledžas uzņemšanas sertifikāts vai profesionālā kvalifikācija.

Lielākā daļa skolēnu iestājas vidusskolā tajā gadā, kad viņiem aprit 16 gadi. Pieaugušajiem pretendentiem (25 gadus veciem un vecākiem) var būt tiesības uz vidējo izglītību, kas organizēta īpaši pieaugušajiem.

Lai iegūtu tiesības iestāties vidusskolā, ir nepieciešama likumīga uzturēšanās atļauja Norvēģijā. Jauniešiem, kuri uzturas valstī, kamēr tiek izskatīts viņu uzturēšanās atļaujas pieteikums, ir tiesības uz vidējo izglītību, kad viņi ir jaunāki par 18 gadiem, un, visticamāk, valstī viņi uzturēsies ilgāk par trim mēnešiem. Tiesības pabeigt mācību gadu ir tiem jauniešiem, kuri uzturas valstī, gaidot uzturēšanās atļaujas piešķiršanu un kuriem gada laikā aprit 18 gadi.

Pieteikšanās vidusskolai

Vidējā izglītība ir sadalīta vispārējās un profesionālās izglītības programmās. Pirmo gadu apzīmē ar "vg1", un pretendents norāda pirmās trīs dažādu programmu preferences, un viņam ir tiesības tikt uzņemtam kādā no tām. Skolēnam būs jāpiesakās katram gadam (vg1, vg2 un vg3).

Parasti jaunieši piesakās vidusskolā tajā filkē (administratīvajā iedalījumā), kurā dzīvo. Par valsts bezmaksas vidējās izglītības piedāvāšanu ir atbildīgas filkes varas iestādes. Ir arī neatkarīgas skolas, kas parasti iekasē maksu.

Pieteikšanās termiņš uzņemšanai vidusskolā katru gadu ir 1. februāris vai 1. marts. Pieteikšanās termiņš 1. februāris cita starpā attiecas uz tiem skolēniem, kuri Norvēģijā ir ieradušies nesen, kuriem nav pamatskolas atzīmju specializētās valodas apmācības dēļ vai kuriem ir tiesības saņemt individuālu pieteikuma izvērtējumu.

Lai iegūtu plašāku informāciju par vidējo izglītību, pieteikšanās procesu un uzņemšanu, sazinieties ar savas filkes varas iestādēm vai apmeklējiet vietni www.vilbli.no, kas sniedz informāciju dažādās valodās.

Vispārējo studiju programmas (norvēģu valodā: studieforberedende utdanningsprogram)

Vispārējo studiju programmas nodrošina vispārēju vai specializētu universitātes un koledžas uzņemšanas sertifikātu. Skolēniem piesakoties augstākajai izglītībai koledžās un universitātēs, vērā tiek ņemtas vidusskolas atzīmes.

Vispārējo studiju programmu parastais ilgums ir trīs akadēmiskie gadi.

Reflektanti var izvēlēties kādu no sekojošajām vispārējo studiju programmām:

- Specializācija vispārējās studijās
- Māksla, dizains un arhitektūra
- Sports un fiziskā izglītība
- Mūzika, dejas un drāma
- Mediji un komunikācija

Profesionālās izglītības programmas (norvēģu valodā: yrkesfaglige utdanningsprogram)

Profesionālās izglītības programmās tiek nodrošināta profesionālā kvalifikācija ar vai bez arodapliecības vai kvalificēta darbinieka sertifikāta. Profesionālā kvalifikācija indivīdam piešķir tiesības strādāt profesijā.

Profesionālās izglītības programmu parastais ilgums ir trīs gadi klātienē vai divi gadi klātienē un divi gadi prakses vietā uzņēmumā. Ir iespējams arī iestāties papildu programmā, lai saņemtu vispārējo universitātes un koledžas uzņemšanas sertifikātu.

Reflektanti var izvēlēties kādu no sekojošajām profesionālās izglītības programmām:

- Celtniecība
- Elektroinženierija un datorzinības
- Frizieru, floristikas, interjera un mazumtirdzniecības dizains
- Veselības aprūpe, bērnu un jauniešu attīstība
- Amatniecība, dizains un produktu izstrāde
- Informācijas tehnoloģijas un mediju satura veidošana

- Lauksaimniecība, zvejniecība un mežsaimniecība
- Restorānu serviss un pārtikas pārstrāde
- Tirdzniecība, pakalpojumi un tūrisms
- Tehnoloģiskā un rūpnieciskā ražošana

TIESĪBAS VISIEM SKOLĒNIEM

Šīs tiesības attiecas uz skolēniem sākumskolā, pamatskolā un vidusskolā.

Specializētā valodas apmācība

Skolēniem, kuru dzimtā valoda nav norvēģu vai sāmu valoda un kuri nerunā norvēģu valodā vai kuriem ir vājas norvēģu valodas zināšanas, ir tiesības uz specializētu valodas apmācību. Tiesības ir spēkā līdz brīdim, kad viņi norvēģu valodu ir apguvuši pietiekami labā līmenī, lai varētu apmeklēt un izmantot parasto izglītības iestādi.

Specializētā valodas apmācība sastāv no papildu apmācības norvēģu valodā, un tā var iekļaut arī:

- Apmācību skolēna dzimtajā valodā
- Bilingvālo izglītību – kas apvieno mācības vienā vai vairākos priekšmetos norvēģu valodā un tajā valodā, ko skolēns pārvalda

Skolai ir jānovērtē skolēna norvēģu valodas prasmes, lai noteiktu, kāda veida specializētā valodas izglītība skolēnam ir piemērota.

Sākotnējais atbalsts sākumskolās, pamatskolās un vidusskolās

Bērni un jaunieši, kuri tikko ieradušies Norvēģijā, var iegūt visu vai daļu izglītības atsevišķās grupās, klasēs vai skolās uz laiku līdz diviem gadiem. Mērķis ir ātri apgūt norvēģu valodu pirms stāšanās parastajās skolās vai apmācību programmā.

Bērnam/jaunietim un viņa vecākiem vai aizbildņiem jābūt labi informētiem par ievadprogrammas saturu un jāpiekrīt dalībai šādā programmā. Bērns/jaunietis un viņa vecāki vai aizbildņi tā vietā var izvēlēties iestāties parastajā skolā vai apmācību programmā.

Specializētā izglītība

Skolēniem, kuri nesaņem vai nevar pietiekamā apjomā gūt parasto izglītību, var būt tiesības uz specializētu izglītību. Specializētā izglītība var nozīmēt, ka skolēns strādā ar individuāli pielāgotiem mācību mērķiem, ka skolotājs vai palīgs uzrauga skolēnu klasē un tam palīdz vai ka skolēns izmanto īpaši pielāgotu aprīkojumu. Specializētā izglītība tiek pielāgota skolēna īpašajām vajadzībām.

Droša un pozitīva mācību vide

Visiem skolēniem ir tiesības uz drošu un pozitīvu mācību vidi, kas veicina labu veselību, labjutību un mācīšanos. Būtiska ir paša skolēna pieredze skolas vidē. Visiem skolēniem ir jāizjūt piederības sajūta. Skolas pienākums ir novērst iebiedēšanu un citas kaitīgas uzvedības izpausmes. Skolai ir jāseko līdzi situācijai un jāveic pasākumi, ja skolēnam skolā trūkst drošības vai labjutības

sajūtas.

Sadarbība starp skolu un mājām

Svarīga ir sadarbība starp skolu, skolēnu un vecākiem vai aizbildņiem. Tas palīdz skolai efektīvāk atbalstīt skolēnu un veicina labu akadēmisko un sociālo attīstību.

Vecākiem vai aizbildņiem ir pienākums apmeklēt sarunas par attīstību ar skolu un bērnu, kā arī vecāku sapulces visiem bērna klases vai grupas vecākiem.

Vecāki vai aizbildņi vienmēr ir laipni aicināti sazināties ar skolu, ja rodas jautājumi vai bažas par sava bērna izglītību un attīstību.

